

HERINNERINGEN IN PROZA EN POEZIE

AAN HET

300JARIG GEDENKFEEST

VAN DE

STICHTING DER LEIDSCHÉ ACADÉMIE,

DOOR

MR. P. BROOSHOOFT.

ARNHEM,
J. RINKES Jr.

1875.

KON. INSTITUUT
VOOR TAAL-, LAND-
EN VOLKENKUNDE

Col. B Broos heeft no 42
em 1

con

2

HERINNERINGEN IN PROZA EN POEZIE

AAN HET

300JARIG GEDENKFEEST

VAN DE

STICHTING DER LEIDSCHEN ACADEMIE,

DOOR

MR. P. BROOSHOOFT.



— — — — —
ARNHEM,
J. RINKES Jr.
1875.

INLEIDING.

De oorspronkelijke bestemming van deze herinneringen moge blijken uit den volgenden brief:

Amice!

»Nog denk ik met innig medelijden aan het gevoel, dat u moet bezield hebben, toen de politie in uw rechtsgebied te kwader ure dien langgezochten schelm kwam op te duikelen, om u te verhinderen, aan het feest van onze Alma Mater deel te nemen. De proef is nu doorstaan, en in zoover kan ik u troosten, dat gij dit jaar meer kans zult hebben, uw slager of uw bakker geregeld te betalen dan de meeste bezoekers van ons 300jarig feest, die het geld niet bepaald voor 't grijpen hebben; want waarlijk ik heb zelden zoo'n onrustbarende eb in de zilveren stroomen bijgewoond — en je weet dat wij in dat opzicht meê konden spreken — als thans in de zakken van oud en jong was op te merken. Het wonderlijkste is, dat het aftrekkende water in dit geval spoorloos schijnt verdwenen

te zijn. Men zou zoo denken, dat de Leienaars onder een vloed bedolven moesten zijn, waarbij de laatste calamiteit in het Zuiden van Frankrijk slechts een kind in de lange kleêren mocht genoemd worden. Maar ja wel — bij het einde der feesten klaagden vele van die brave leveranciers even sterk over tegenvalletjes, verliezen etc. als de meest berooide muzen-zonen; het was waarlijk alsof zij een nieuw beleg in plaats van een maskeradeweek hadden doorstaan! Enfin, dat zijn van die zaken, die voor ons wel altijd een mysterie zullen blijven. Maar — om op u terug te komen — beken eens eerlijk: is onder al dat instrueeren en schrijven en ploeteren in de stukken uw plichtgevoel nooit in strijd gekomen met uw zucht naar genot? Hebt gij geen enkel oogenblik den ijver van politie en justitie verwenscht, in plaats van met voldoening en vreugde de ontmaskering van de zwarte misdaad te begroeten? Kortom, hebben uwe plechtige woorden: »ik zweer dat ik mijn post met eerlijkheid, *nauwgezetheid*... zal waarnemen”, wel ooit zooveel kans geloopt, in holle klanken te ontaarden als bij deze gelegenheid? — Ik zie uw gelaat zich kleuren en uw hoofd zich buigen als dat van den schuldige. Doch waarlijk, mijn vriend, richt uw hoofd op en jaag het verraderlijke bloed van uwe kaken terug. Zoo ooit toch, dan durf ik thans roepen: »Wie van ulieden werpt den eersten steen op hem?” Ja, ik wil meer doen; ik wil u zooveel mogelijk trachten te vergoeden hetgeen gij aan uw plicht hebt moeten opofferen, door enkele herinneringen van het afgeloopen feest voor u ter neer te schrijven. Doch verwacht geen geregeld

verslag van mij; gij hebt dat nagenoeg even zoovele malen kunnen genieten als er dagbladen in Nederland zijn. Ik zal, zonder vaste regelmaat of orde, indrukken en herinneringen mededeelen, mij bedienende van proza en poëzie al naar het mij in het hoofd komt, kortom, als een echte franc-tireur om het leger der verslaggevers heendwalen. Mogen mijne mededeelingen u eenige verademing geven van de boeven- en bombazijn-atmosfeer, waarin gij — tegen een slecht traktement — gedoemd zijt uw leven door te brengen, dan zullen zij niet vergeefs op het papier gebracht zijn.”

Mijn geschrijf was dus oorspronkelijk voor den in bovenstaanden brief bedoelden vriend bestemd. Het bleek mij echter dat men, eenmaal aan het herinneren gaande, wel weet waar men begint, maar niet waar men uitscheidt. Met andere woorden, hetgeen ik schreef is uitgebreid genoeg geworden om waarschijnlijk aan vele bezoekers der Leidsche feesten het genotene in het geheugen terug te brengen, en derhalve ook voor hen als een tastbare herinnering aan die schoone dagen, dienst te kunnen doen.

Ziedaar de reden, waarom ik het waag, de volgende schetsen aan het publiek, en in 't bijzonder de oude en jonge studenten-wereld, aan te bieden.

NIJMEGEN.

P. B.

I.

DE INHALING DER RÉUNISTEN.

Nog nooit omsloot de tuin, die, Zomerzorg geheeten
Aan menig Leidenaar zijn zorgen doet vergeten,
Zoo talrijk een publiek van 't mannelijk geslacht
Als daar op 14 Juni samen was gebracht.
Gelijk een dichte vlucht van zwartgerokte kraaien
Al krijschend, jubelend en onder sierlijk zwaaien
Ter neêr strijkt op het veld, dat straks nog kraailoos was,
Zoo kwamen op deez' dag, in zwarten rok of jas,
Het hart vol feestlijk vuur, door geen geweld te teug'len
De mannen aangezwermd op stoomkrachts snelle vleug'len,
En vulden 't hart Couvée's bij iedren nieuwen tred
Met nameloozen angst voor gras en bloemenbed.
O, merkenswaarde stond, toen tot die kleine dreven
Ons land gekrompen scheen; toen van 't verstandlijk leven,
Waarop zich Nederland met recht beroemen mag,
Men in deez kleinen tuin het harte kloppen zag!
Zij waren toegestroomd uit 's lands vergaderzalen,
Uit stulp of kamer, waar met vreeselijke kwalen
De arme lijder strijdt; hij, die zijn daaglijksch werk
In de gerechtszaal vindt, trof hier den man der kerk,

En voelde elders weer de vingren zich verplett'ren
 Door 't drukken van de hand eens mans der schoone lett'ren.
 De Filosoof omhelsd' een man van de praktijk ;
 De Hooggeleerde stelde vrolijk zich gelijk
 Met hem, dien hij nog korts wreedaardig had doen lijden
 Door op zijn doctoraal hem gruw'lijk te doen *rijden*.
 Maar, wát ook het verstand of wetenschap vermochten,
 Nog sterker bleek de band, door vriendschap saâmgevlochten.
 Gelijk een schipbreuk'ling, voor zon noch wind beschut,
 Door scherpen dorst gekweld, door honger uitgeput,
 Met brandend, kloppend hoofd en opgezwollen ad'ren
 De handen henen strekt naar 't schip dat hij ziet nadren :
 Zoo grijpt den oud-student, wijl hij op d'Oceaan
 Van 't ruwe leven zwalkt, een brandend heimwee aan
 Om weder naar dien kring van vrienden heen te ijlen,
 Die, als een hecht gevaart', met zwellend volle zeilen,
 Waartegen al 't geweld der golven schipbreuk leed,
 Hem 's levens barre zee zoo trotsch doorklieven deed.
 En hier, hier waren zij, zijn oude tochtgenooten !
 Waar hij ook henen zag, hij vond zich vast omsloten
 Door handen, die met vuur hem werden toegereikt,
 Door tronies, met het merk der hartlijkheid geijkt,
 Door blikken, die als 't zonnlicht hem tegenblonken,
 Door stemmen, die hem als muziek in d'ooren klonken.
 »Dag Jan! Dag Piet! Dag Pauw! Dag Klaas! Wel godbewaarde
 »Daar heb je Kareltj' ook! Mijn brave vent hoevaarde!
 »Maar baasje, goeie god, wat krijg j'een dikken buik!
 »Kom kaalkop, houd je mond, denk liever om je pruik!
 »Zeg Keesje, ventje, houd jij nog zoo van je natje?
 »Jaap, kijk eens voor de grap, Koos heit nog 't zelfde wratje,
 »Je weet wel, daar-ie altijd zoo aan zat te peutren!
 »En jij kunt zoo ik zie nog allervreeslijkst leut'ren!''
 Zoo schreeuwd' en riep en lacht' en joelde 't door elkaâr,

Hier spraakt ge Paulus aan, Jan riep u weer van daar ;
 En eindelijk was 't lawaai tot zulk een trap geklommen
 Dat men slechts *gonzen* hoord' of onverstaanbaar brommen,
 Zoodat met recht een vlieg, die juist daarhenen vloog,
 De fabel van den balk en splinter overwoog.

Daar klonken door 't gejoel, door 't roepen, schreeuwen, vragen,
 Met dof en zwaar geluid geheimnisvolle slagen,
 Zooals men bij een brand, door 't volksrumoer gesmoord,
 Den snellen slag der pomp van verre bonzen hoort.
 Maar hier werd geen gevaar, slechts vreugd' ons toegezonden:
 Het was de turksche trom, die luide kwam verkonden,
 Dat door 't studenten-lied het jongere geslacht
 Zijn oudre broederen de welkomst-groete bracht.
 En niet vergeefs klonkt gij ook nu ons in de ooren,
 Geliefd *Io Vivat!* Nauw deed g'uw roepstem hooren,
 Of onder uwe hoed' en op uw maatgeluid
 Stroomd' oud en jong met drift de wijde deuren uit. —
 Nu vormde zich een stoet, die niet is te beschrijven,
 Wanneer men aan de waarheid trouw verlangt te blijven.
 Gelijk men van een slang, die 't hoofd naar voren dringt,
 En door het dicht gewas zijn lichaam henen wringt,
 Slechts na geruimen tijd den staart ziet binnen glijden
 In 't vastgestrengeld bosch — zoo bood ons 't feestlijk Leiden
 Het treffend schouwspel van een onafzienbren drom,
 Die, onder hoorngeschal en 't dondren van de trom,
 Zich langzaam voortbewoog langs straten, om de hoeken,
 Zoodat de kop vergeefs het achterdeel zou zoeken,
 Tenzij een hoogre macht hem 't voorrecht van de Goôn
 Om door de huizen heen te zien, had aangeboên.
 Nauw zag men om een hoek de faculteits-banieren
 Als heilige vijf-éénheid door het luchtruim zwieren,
 Of onder de muziek des *Herren Grenzium*

Daagd' aan een and'ren hoek het trotsch *Collegium*.
 Ja *trotsch* gevoeldet g'u, gij jonge, brave dappren,
 Want vóór u in de lucht zaagt gij het vaandel wapp'ren,
 Dat door Polano's kind, met woorden, flink en schoon,
 Uit naam der lieve Meisjes u was aangeboôn.
 Uit alle ramen brachten jonge Leidsche schoonen
 Het welkom! welkom! toe aan d'oude muzenzonen,
 Terwijl hun 't schettrend corps des Delftschen *Keerweer*
 Als 't ware tegenriep: »*Keer-weer, keer-weer, keer-weer*!» —
 Zoo waren wij in 't eind ter plaatse aangekomen,
 Waar ons Kappeijn' als praeses zou verwelkomen.
 Nooit bij geheugenis, zelfs van de oudste liên,
 Had de Gehoorzaal zulk een menigte gezien
 In haren ruimen schoot: 't Bestuur had plaats genomen
 Op een verhevenheid; en steeds maar zag men stroomen
 Van lui naar binnen gaan, alsof er van een plas,
 Uit menschen saâmgesteld, de dijk gebroken was.
 Zoo stonden wij ten slotte, dicht opeen gedrongen,
 De handen aan het lijf, de troniën verwrongen
 Door 't pogen om te midden van die zee van liên
 Het tipje van den neus des Praesident's te zien.
 Daar rees de jongling op! Ja, *jongling* wil 'k u noemen,
 Want dáárin ligt uw kracht, juist dáárop kunt gij roemen,
 Dat gij, Kappeijne's zoon, aan uwe jonge jaren
 Van een volwassen man de krachten weet te paren;
 Dat door de stoute vlucht en rijkdom uwer woorden,
 Harmonisch saâmgevoegd gelijk muziek-accorden,
 Door hart'lijkheid van toon, door fiere zeggings-kracht,
 Door kerrenachtig beeld, kortom door reednaars-macht,
 Gij, jongling, 't mannenvolk der gansche Nederlanden
 In geestdrift voor uw woorden wist te doen ontbranden.
 Met nieuwe moederliefde hebt gij ons bezield
 Toen gij het schoone beeld ons voor de oogen hield:

»Een zoon vergeet, o broedren, toch zijn Moeder niet,
 »Ofschoon hij 't dierbaar huis der oud'ren ook verliet!»
 Toen g'ons verteldet van 't geliefd studenten-leven,
 Wat er veranderd was en wat er was gebleven,
 Toen barst' een ieder uit in opgewekten lach
 Om 't grappig beeld, dat hij zich voorgetooverd zag.
 Met weemoed deed g'ons denken aan gestorven broedren,
 Maar weldra werden weêr d'ontvlamde feest-gemoed'ren
 Met vreugd' en hoop vervuld, toen g'als een laatsten kreet
 Het *gaudeamus!* door de zaal weêrklinken deed!

Wanneer in later tijd de praesidiale hamer
 Op 't Haagsche Binnenhof in onze Tweede Kamer
 Voor iemand, die den naam »Kappeijn de jon'gre» draagt,
 Van heeren babbelaars een weinig stilte vraagt,
 Dan zullen nieuwe Kuijper's, Haffman's en Bégrammen
 Gedenken hoe hij eens in vuur hen deed ontvlammen
 Bij zeker heerlijk feest uit hunnen jonglingstijd,
 En allen zullen zij dan aanstonds als om strijd
 Het »luistert! luistert!» door de Kamer doen weêrschallen,
 Zoodat m' in 't eind een speld zou kunnen hooren vallen.
 Ziedaar 't rechtmatig loon, dat u, Kappeijne, wacht
 Voor het genot dat g' ons in Leiden hebt gebracht!

Nauw had de Praesident van Heeren Curatoren,
 Die ook een korte welkomstgroete ons deed hooren,
 Van zijne redevoering 't laatste woord gesproken,
 Of 't saamgepakte volk scheen weder losgebroken.
 Naar buiten stormde het, al happend naar de lucht,
 Gelijk de duiker doet, die, onder zucht op zucht,
 Met blazend neusgeluid en borst-verkrachtend hijgen
 Wanneer hij boven komt weer adem tracht te krijgen.

Op nieuw ontrolde zich de eindelooze slang;
 Met vrolijk hoorngeschal en opgewonden zang
 Bewoog zich langs de Breêstraat d'onafzienbre trein
 En over 't Rapenburg tot aan het feest-terrein.

Dáár, waar in Louwmaand van 't jaar achttien-honderd-zeven
 Door ééne vonk de draad werd afgesneên van 't leven
 Dier arme menschen, die, een polsslag slechts te voren,
 — Alsof geen aardsche macht hun welzijn kon verstoren
 En nog een eeuwigheid voor hen lag uitgespreid! —
 Zich bezig hielden met hun daagsche werkzaamheid,
 Dáár was op 't vreeslijk graf, dien armen toegewezen,
 Thans door een tooverslag een bloementuin verrezen:
 Alsof, nadat hij 't wreede misdrijf had voltooid,
 De dood, uit naberouw, daar zaden had gestrooid!
 Te midden van dien tuin verhief zich voor onz' oogen
 Het machtig feestgebouw, met schoone ijzren bogen
 En sierelijken tooi. Dat was het laatste doel
 Van onzen blijden tocht; daar werd de reednaars-stoel
 Door d' altijd jeugdigen, schoon grijzen, Beets beklommen,
 Voor wien elk Hollandsch hart in liefde dient ontglommen.
 Voorwaar, aan wien kon 't feestwoord beter zijn vertrouwd
 Dan aan den man, die, van wat kant men hem beschouwt,
 Waardeering wekken moet! Den jongren feestgenooten
 Behoorde hij door 't vuur, aan Hildebrand ontsproten;
 Den oudren door 't getal van zijne levensjaren,
 Die hem een schat van ondervinding deden garen.
 Den man van wetenschap en studie trok hij aan
 Door wat hij voor den bloei der lett'ren heeft gedaan;
 Aan allen eindlijk kon hij zich ten voorbeeld geven
 Door adel van gemoed en onberisplijk leven. —
 Helaas! Beets was er wel, maar men verstond hem niet!
 Ras merkte menigeen tot zijn oprecht verdriet

Dat, om met zijne stem die ruimte t'overmeest'ren,
 Een bovenaardsche macht den reednaar moest begeest'ren.
 En, wát zou 't bovenaardsche hulpe komen biên
 Wanneer het hoogst der aarde-zelf zich niet liet zien?
 De Koning was er niet! En schoon zijn's vaders broeder
 De goede Frederik aan onze dierbre Moeder
 Zijn hulde brengen kwam, — tóch was 't ons zwaar te dragen,
 Dat wij Oranje's Hoofd niet in ons midden zagen. —
 Sprak 't niet van zelf dat zij, door wie des sprekers woord
 Niet slechts niet werd verstaan, maar zelfs niet werd gehoord,
 Al spoedig ongemerkt het feest-lokaal verlieten
 Om 't weerzien hunner vrienden-kring te gaan genieten?
 En zoo gebeurde het: Weldra zat jong en oud
 Zich in den schoonen tuin en onder gullen kout
 Terug te denken in de goede oude dagen. —
 Wat zal 'k in dit gedicht dan verder nog gewagen
 Van Beets' gesproken woord, daar 't ook voor iedereen
 Te Leiden bij van Santen in den druk verscheen?
 Neen, 'k eindig hier mijn lied. En mocht men soms beweren,
 Dat men volstrekt geen nieuws er uit heeft kunnen leeren,
 Dan zeg ik: Goede man, 't heeft niet voor u gediend,
 Die 't feest hebt bijgewoond, — ik schreef het voor mijn vriend.

II.

DE MASKERADE-DAG.

Het *is drie uur in den morgen*. De wolken glijden met onverstoorbare kalmte over de onder hunne vleugelen uitgespreide ruimte, alsof zij zoo voort hadden geredreven sedert het eerste leven en werken in die ruimte ontstond, alsof thans niet liefde en haat, vrede en verwoesting, zaligheid en ellende, leven en dood elkander daarin afwisselden. Op dit vroege uur van den zomermorgen zou men kunnen denken, tot die eerste tijden van stilte te zijn teruggekeerd. Alles ademt vrede en rust; de nacht bedekt geene vreeselijke tooneelen van moord en doodslag onder zijnen zwarten sluier.

Vier uur in den morgen. Het voorhangsel van Aurora's slaapsponde is langzaam weggeschoven, blozend en heerlijk schoon is zij te voorschijn getreden en heeft met hare schitterende stralen de grijze nevelen op de vlucht gejaagd.

Den vollen, warmen gloed dier stralen heeft zij uitgestort over eene stad, die, schoon nog in diepe rust,

toch feestelijk getooid daar nederligt, gelijk de veldheer, die zich vóór den beslissenden slag in volle wapenrusting heeft te slapen gelegd. Een zacht koeltje speelt met de wimpels en vlaggen, die de huizen en straten versieren. Daar klinkt van verschillende zijden het hanengekraai lang en helder door de lucht. Een kleine gevederde boombewoner wordt er door uit den slaap gewekt, ligt bedachtzaam het hoofd op, schudt zijne vederen, kijkt met het schuinsch gebogen kopje links en rechts naar zijne slapende makkers, tjipt hen toe, en — weldra zijn heinde en ver de groene boomen vervuld met leven en vrolijkheid.

De dag is zijn vijfde uur genaderd. De klok van den hoogen toren heeft het hanengekraai beantwoord door vijf forsche slagen. Een wagen ratelt over de steenen; met planken, balken en verder timmergereedschap bedekt houdt hij stil voor een groot gebouw, en weldra verkondigen lustige hamerslagen, dat de door de gansche stad verspreide feest-tribunen met één zullen vermeerderd worden. Er worden ramen opengeschoven en hoofden naar buiten gestoken, die met proevenden blik in alle richtingen het luchtruim onderzoeken. Zonderlinge, snelvoetige individuen loopen rond om aan de huizen te schellen of met korte stokken en onder vreeselijk geraas de deuren van hun verf te be-rooven.

Zes uur heeft geslagen. De eerste wagens zijn door meerdere gevolgd. Reeds komen ze van buiten de stad aanrijden, door dikke, vrolijke glanzige paarden getrokken en met dikke, vrolijke glanzige boerinnen gevuld.

Melkboeren met blinkende emmers en kannen, deelen onder de ontwakende stedelingen het versche voedsel der koe in kwistigen overdaad rond. De deuren openen zich; frissche dienstmeisjes komen er uit, kijken naar de vlaggen, praten en lachen met de boeren, het werkvolk of hunne buurmeisjes, nemen hunne melk in ontvangst en verdwijnen weder.

Het is zeven uur geworden. Thans heerscht op straat reeds groote drukte. Overal gehamer en geklop. Slagers en bakkers doorkruisen de stad in alle richtingen om de bergen voedsel te verspreiden, die dezen dag in de menschelijke tabernakelen zullen geofferd worden. Rijtuigen ratelen in menigte voorbij, vooral in de richting van het spoorweg-station. Voor de uitstallingen staan veelsoortige voertuigen reeds in zulk een verwarde menigte door elkander geschaard, alsof zij tot een bouwdoos behoorden, door een kinderhand opgezet. Menschen van allerlei soort en maaksel draven heen en weer in drukke bedrijvigheid. Er doet zich door de geheele stad een koortsachtige, trillende beweging gevoelen als van een stoomschip, welks machine reeds in werking is, doch waarvan de vaart nog door het sterk gespannen kabeltouw wordt tegengehouden.

Het achtste uur is genaderd. De beweging neemt toe, de trilling wordt sterker. Van 't station zijn reeds de eerste stroomen vreemdelingen aangevoerd. Ook in de huizen, voor zoover zij van buiten af doorzichtbaar zijn, ontstaat leven en vrolijkheid. Men ziet lieve meisjes in bevallige *négligés* voor de ramen verschijnen, nieuwsgierig de drukte bekijkende of onder elkander gekheid ma-

kende, tot zij door een plaagzieken broër, of een dikken papa met een vollen mond, van het venster gejaagd worden.

Tusschen negen en twaalf uur. Het gejoel en gewoel gaat steeds rijzende, steeds meer de lucht met duizendsoortige tonen vervullende. De meest vadsigen verrijzen van hunne gewone of geïmproviseerde legerstede. De opgepropte slaappleatsen ontlasten zich aan de ontbijttafels, deze stroomen weder over in de straten, het superflu van de straten zoekt een uitweg in de koffij- en bierhuizen. Iedere gillende fluit van de locomotief kondigt aan dat de bevolking der stad met duizenden vermeerderd is of dat ledige wagons vertrekken om andere duizenden af te halen. Mannen met apen en beeren, kunstmakers, vuurvreters, liedjeszangers, straat-slijpers, hebben zich door alle straten verspreid. Hier en daar ziet men reeds een schitterenden ridder of ernstigen staatsman uit vorige eeuwen, alsof hij door het vreeselijk rumoer vóór het bepaalde uur uit zijn doodslaap is opgewekt. De machine is thans in volle beweging; de kabels zijn losgemaakt; de raderen werpen het schuimende water ver achter zich; het stoomgevaarte doorklieft de golven.

Eén uur heeft geslagen. Terwijl van uit het feestterrein de vrolijke tonen der muziek zich zoo ver mogelijk door de stad verspreiden, verzamelen zich bij het oude academiegebouw de deelnemers aan den grooten gecostumeerden optocht. Onophoudelijk rijden 19^{de} eeuwse vigilantes aan om zich van prinsen, ridders, page's, geleerden, veldheeren, zeehelden, staatslieden uit vroegere eeuwen

te ontlasten. In bonte verwarring staan zij daar door elkander, en niets schijnt nu eenvoudiger dan ze in behoorlijke orde te scharen, door de stad te doen marcheeren en in hunne respectievelijke legersteden weer tot het prozaïsche burgerlijke leven te doen terugkeeren. Maar indrukwekkender wordt deze verwarde verzameling, wanneer men bedenkt, dat nu in een kort oogenblik de vruchten zullen worden ingezameld van langdurig zwoegen en sloven. Een menigte personen van allerlei rang en stand hebben samengewerkt om dit oogenblik mogelijk te maken; van heinde en ver zijn krachten aan den gang gebracht om hier een merkwaardig kunstwerk in 't leven te roepen. Doch niemand denkt er op dit oogenblik aan; zij worden even weinig opgemerkt als de bewonderende aanschouwer van een trotschen waterval zich bekommert om de duizenden gellen, beekjes en riviertjes, die, door zich te vereenigen, den stroom daár zulk een geweldige macht hebben gegeven.

Twee uur is genaderd. Op vele gezichten begint thans gespannen verwachting zich te teekenen. De tribunen, die op den eersten weg van den optocht liggen, worden reeds langzamerhand gevuld. Oude heeren en dames nemen vast voor de ramen plaats uit vrees, dat zij anders niet gauw genoeg bij de hand zullen zijn. Intusschen gaat het formeeren van den trein geregeld zijn gang. Namen worden aan de academie afgeroepen, en bij ieder geroep is de optocht een persoon sterker; commissarissen draven heen en weder; huzaren laten hunne paarden dansen en steigeren om het nieuwsgierige volk

van de afgezette ruimte te weren; langzaam maar zeker zet zich de trein uit langs de Groenhazengracht en Varkenmarkt. In het Noordeinde komt nu en dan een puntje te voorschijn, even tergend voor het vurig verlangen als het uiteinde van een veter, juist genoeg door de rijg-pen heendringende om zichtbaar te worden zonder zich te laten grijpen.

Omstreeks half twaalf dalen langs den trap van mijn's zwagers huis twee individuen in los morgen-toilet, naar beneden. Als door een wonder bevinden zij zich reeds op dit betrekkelijk vroege uur in het rijk der wakkeren, want het geheele bovengedeelte van het huis is door het onderste deel zoo volkomen vergeten, dat de trap wel in een ladder Jacob's zou kunnen veranderen zonder dat iemand zich over de naar beneden dalende engelen verwonderen zou.

Bij gebrek aan engelen zijn het slechts *Flop* en ik die naar beneden klimmen, en wel gearmd. Deze laatste bijzonderheid dient vermeld als een bewijs voor de heilzame werking van den slaap. Want in den vroegen morgen van dienzelfden dag zijn wij achter elkander dienzelfden trap opgeklimmen en hebben boven — ons aan de twee leuningknoppen vasthoudende — op afgemeten toon elkander de vriendschap opgezegd, maar, om den vrede in mijn's zwagers huis niet te verstoren, besloten elkaâr nog gedurende den maskerade-tijd de burgerlijke beleefdheid te bewijzen.

En er was reden voor! Op de kroegjool toch hebben wij elkander de vuisten onder den neus gehouden omdat *Flop* beweerde *ex deposito* meer recht op den sleutel van het gemeenschappelijke logies te hebben, dan ik aan mijne *cognatio* ooit kon ontleenen. Toornige uitroepingen als: »hij is *mijn* zwager!» »en *ik* heb 'm gekregen!» »hij is met *mijn* zuster getrouwd!» »en *ik* heb 'm in mijn zak!» die volkomen onverstaanbaar zouden zijn, indien men niet wist dat het persoonlijk voornaamwoord hier beurtelings voor mijn zwager en den huissleutel werd gebruikt, vlogen als een kruisvuur heen en weder, tot ons eindelijk door mutuele vrienden werd aan 't verstand gebracht, dat de quaestie haar praktisch belang verloor wanneer wij te zamen naar huis wandelden. Over het théoretisch verschil werd evenwel de vrede, zooals ik boven te kennen gaf, pas gesloten na een verkwikkende nachtrust.

Het eerste wat wij beneden in den gang te zien krijgen is de slip van een »katoentje» dat met snelheid door een deur verdwijnt, doch niet zóó snel of een paar nette pantoffels en witte enkeltjes zijn voor den dag gekomen. Peinzende over deze geheimzinnige verdwijning, worden wij van uit een zijdeur plotseling overvallen door een dienstmeisje, dat door de zwaarte van een op het gebogen voorlijfrustenden ossenrib met onweerstaanbare vaart op ons komt toegeschoten. Met bewonderenswaardige tegenwoordigheid van geest pakt *Flop* het vette kind en ik de lieve ossenrib aan — ach! ik meen natuurlijk andersom — zoodat beiden behouden door dezelfde geheimzinnige deur kunnen ver-

dwijnen, die aan het »katoentje», de pantoffels en de enkels doorgang heeft verschaft.

In de ontbijt-kamer zit mijne zuster met die rustige onverschilligheid, die reeds zooveel tot troost is geweest in moeielijke omstandigheden. De thé staat daar reeds 3 uur lang gereed om door hare hand voor den gaanden en komenden man te worden ingeschonken. Vlåtjes, amandelen, rozijnen en andere ongehoorde lekkernijen moeten op schaaltes worden gelegd, zoo onmogelijk gevormd, dat een gedeelte van den inhoud er voortdurend weder afglijdt. Aan de meiden moeten nu en dan inlichtingen worden verstrekt. *Flop* en ik verlangen naar een botram met een paar eieren. En onder dat alles spelen de kinderen op den grond, trekken elkander bij de ooren en maken dan, al huilende, hun onverzettelijken wil kenbaar om zich door moêke te laten afzoenen.

Doch niets is in staat de kalmte mijner zuster te verstoren. Zij zit daar, nog *en négligé*, hare handen roerende met een geregelde bedrijvigheid, alsof zij de bakster in een poffertjeskraam was en niets had te doen dan den geheelen dag deeg in de vormen te slingeren. *Flop* en ik krijgen ons brood, thé en eieren; de *Vorst* — een tweede mannelijke logé — heeft ze reeds vóór ons gehad; nog vroeger heeft mijn zwager ze genoten, en het eerst zijn ze gebruikt door mijne zuster zelf en de eigenares van het »katoentje» en de enkels. Het spreekt van zelf dat wij oogenblikkelijk ons best doen om ons verdienstelijk te maken. De amandelen en rozijnen vliegen uit de zakken in de

schaaltjes; er wordt nog een stapeltje botrammen gesneden, hoewel niemand ze nu meer noodig heeft, en water op den trekpot geschonken hoewel niemand meer verlangt thé te drinken. Ja zelfs heeft *Flop* het reeds zoo ver gebracht dat Keesje zich met *zjne*, in plaats van met de moederlijke lippen tevreden stelt, om een onzichtbaren krabbel van Gérardje op zijn neus te doen genezen. Doch toen, als gevolg van onze gediensigheid, de drie kinderen weldra hunne mollige vuistjes zien opgevuld met rozijnen, en een schoone luier voor Cornélietje bij voorbaat door een plak citroen-vlâ is ontsierd, toen verzekert mijne zuster, dat wij heele lieve jongens, maar daarom ook aan de maatschappij verplicht zijn, voor onze gezondheid te zorgen door een uurtje te gaan wandelen.

Wij willen juist de deur verlaten om aan deze vriendelijke uitnoodiging te voldoen, als wij terug gedrongen worden door eene dikke dame met een rood verhit gelaat, een réticule aan de hand en eenige pakjes onder den arm, die met een snellen stortvloed van woorden het vertrek komt binnenstuiven:

»Dag lieve kind, je moet me niet kwalijk nemen, maar ik moet even wat bij je eten, een stukje vleesch of een ei of een broodje, enfin als 't maar wát is, maar om 8 uur uit te gaan zonder iets in je maag te hebben — ah, neem mij niet kwalijk heeren, goeden dag, dank u, ja 'k wil graag even wat zitten — zonder iets in je maag te hebben, want daar is tegenwoordig op die bootjes niet te rekenen, of 't aan den stuurman of den kapitein of aan de klokken leit

'k weet 't niet, maar enfin, als je dan den heelen morgen hebt rond geloopt — en o, lieve kind, wat een drukte in de stad, *nee-ee maar* 't is mensch tegen mensch op 't Rapenburg! — ah dank u wel meneer, u is wel vriendelijk.”

Deze laatste afleiding wordt aan den woordenvloed gegeven door *Flop*, die nauwelijks de begeerte der dame om wat te eten vernomen heeft, of hij maakt de door ons gesneden botrammen productief door ze met een overgebleven ei voor haar neêr te zetten. Van den ijver, waarmede de hongerige vrouw — naar ik meen een buitenwonende nicht mijns zwagers — dadelijk hare zorgen aan den botrammen-stapel wijdt, maken wij gebruik om het lokaal te verlaten met eene buiging, die, ten behoeve der botrammen, volkomen onopgemerkt blijft en aan het op den grond kruipende Cornélietje bijna een schedel-fractuur kost.

In den gang komen wij alweder een paar onbekende dames tegen die wij straks nader zullen ontmoeten. Op den stoep staat de heer V. met zijne aardige dochter, die ik vroeger om hare gezellige wildheid »het veulentje” heb genoemd, tot welke familiariteit ik echter thans zoo dadelijk niet durf overgaan. Wij maken een kort praatje en gaan de straat op.

De stad ziet er uit, zooals zij hierboven op het twaalfde uur beschreven is. Op de Hooigracht: vlaggen, tribunes, menschen; op de Hoogewoerd: tribunes, vlaggen, menschen, rijtuigen; op Breêstraat en Rapenburg: menschen, vlaggen, tribunes en rijtuigen in 't kwadraat. Het feest-terrein, waar de muziek der

»rijers" uit Amersfoort speelt zit vol boeren, boerinnen en studenten. In de buurt der Academie, het brandpunt van waar de stad in gloed zal gezet worden, begint het reeds onrustig te worden, alsof de moléculen door de eerste warmte-stralen in beweging worden gebracht. Voor de nieuwe »kroeg" zitten, staan en hangen een menigte jongelui. De groote trap van het stadhuis begint zich te vullen. Kortom, wij kunnen gerust naar huis gaan met de boodschap dat alles voor het feest gereed, dat de geheele stad in rep en roer is.

Bij mijn zwager heeft men in dien tusschentijd ook niet stil gezeten. Aan het einde van den gang de tuinkamer binnentredende, zien wij met welgevallen neêr op een tafel, zwoegende onder ribben, hammen, kalfsvleesch, geflankeerd door de gewone dessert-ingredienten en besproeiingsmiddelen. Na ter sluiks een voorproefje van een en ander genomen te hebben, worden wij in den tuin door een nog aangenamer gezicht verrast. Vroolijke stemmen, bloeiende wangen, lachende oogen, hebben zich daar om een groot vat kruidenwijn vereenigd.

Daar is vooreerst nichtje Johanna — ik geloof waarlijk, dat alle jonge dames op dezen dag min of meer op dien veelomvattenden naam van »nichtje" aanspraak kunnen maken — het meisje van de enkels en het katoentje, dat nu in feest-toilet bezig is, den feestwijn in feest-glazen aan de feest-genooten rond te deelen.

Anna en Marie, de twee jonge dames, die wij in den gang hebben ontmoet. Indien ik ooit de mogelijkheid heb betreurd, nichtjes te bezitten zonder ze van

hunne geboorte af te kennen, dan zou het bij deze gelegenheid zijn. Want men zal niet licht vroolijker oogen, gezonder gelaats-tint en onschuldiger levenslust aantreffen dan waarover 't nichtje Anna te beschikken heeft. Hare zuster heeft reeds eenigen tijd geleden dergelijke liefalligheden aan een bepaald jong heer toegezegd, zoodat wij ze hier niet tot ons domein mogen rekenen.

Twee nichtjes Geesje en Treesje, jong, bevallig en vrolijk, verkeerende in de meest opgewekte feeststemming.

Martha, het veulentje, met hare donkere, geestige oogen, tot alle onschuldige dwaasheden in staat, waartoe een zeventienjarige schoone zich ooit geroepen heeft gevoeld.

Bertelientje, een vijftienjarig meisje, waarvan ik tot nu toe nooit iets vernomen had, met de aan dien leeftijd eigene stilzwijgendheid en — o. a. aan het zorgvuldig verbergen harer voeten kenbare — begeerte om onder de volwassen menschen gerekend te worden.

Een dame, tusschen de 26 en 31 jaar, met goedhartige, dikke wangen, die hier, evenals een parapluie door iemand vergeten schijnt te zijn. Niemand is, geloof ik, precies op de hoogte van haar naam, wezen en maatschappelijke positie, behalve een jongen van 16 jaar, die met haar in den parapluie-standaard achtergelaten, smoorlijk op haar verliefd is, en haar zeer deftig-voluit Ca-ro-li-na noemt.

Voorts de hongerige dame, voor wie *Flop* onzen botrammen-stapel heeft gereed gezet en die waarschijn-

lijk, na lucht van de hammen en ribben te hebben gekregen, besloten heeft haar anker te dezer plaatse te laten vallen.

Dan Mevrouw B, eene dame met een lief, goedhartig gezicht, die zich kennelijk beschikbaar stelt om ieder, die het noodig heeft tot hulp en genoegten te strekken.

Mijne zuster eindelijk, die thans alle beslommeringen over vlâtes en amandelen geheel van zich heeft afgeschud, en er slechts aan denkt om vrolijk te zijn, met de vrolijken.

Ziedaar het vrouwelijk personeel; tot het manvolk behooren: De heer V, die bij dergelijke gelegenheden zijne geleerdheid weet te huis te laten om op de meest gezellige wijze met de dwaasheden van alledaagsche menschen in te stemmen.

De *Vorst*, een vriend en logé van mijn zwager, van oudsher beroemd voor zijn levendige mimiek en de juistheid waarmede hij de tonen van den *fagot* weet na te bootsen.

De galant van nichtje Marie, die gelukkig niet de gewoonte heeft om bij alle gelegenheden met zijne vrijerij te koop te loopen, en met een gezicht van rozengeur en maneschijn zijn meisje aan te zitten kijken.

Een dikke burgemeester uit den omtrek, die, zooals ik later vernam als bijzonder aardig te boek staat in heeren-gezelschap, doch dezen geheelen dag — ook dan wanneer hij geen vleesch, brood of wijn in den mond heeft — zulk een diep stilzwijgen bewaart,

dat men hem slechts met moeite een antwoord kan ontlokken door een vraag op den man af tot hem te richten.

Het bovengenoemde »jongmensch'' van zestien jaren, dat, tusschen hoog opschuivende boordjes uit, een starenden blik op Ca-ro-li-na houdt gevestigd.

Mijn zwager, die kennelijk zeer in zijn schik is met de aanwezigheid zijner oude vrienden en de vrolijkheid van het gezelschap.

Flop, op zijn tijd droog-komiek, en beroemd als model-ceremoniemeester.

Eindelijk mijn persoon.

Wanneer men deze verzameling van heterogeene bestanddeelen nagaat, dan krijgt men een klein idée van het Leidsche leven *binnenshuis* op een maskerade-dag. Nagenoeg overal zijn de familie-kringen aangevuld door vrienden, door logés, door personen die daar toevallig verdwaald raken, ja zelfs door menschen die bij den heer des huizes onbekend zijn. De gewone regelen der samenleving gelden niet meer. Aan de officiële voorstellingen wordt maar in zooverre de hand gehouden als het toeval of de omstandigheden het medebrengen. De huisdeuren staan als het ware open. Koude tafels staan overal gereed om de hongerigen te spijzen en de dorstigen te laven. De maatschappij treedt een stap nader tot de gemeenschap van goederen — wellicht om, na afloop der feesten, weder twee stappen terug te gaan.

Doch het is thans geen tijd tot dergelijke overpeinzingen. Het uur, waarin de optocht zal voorbijtrekken

is reeds niet ver meer af, en, nu wij eenmaal van hammen en ribben hebben gesproken, willen wij ook de spijziging van het verzamelde gezelschap bijwonen. Stappen wij dus over de gesprekken en tuin-spelen, waaronder de kruiden-wijn en andere gelegenheids-dranken genuttigd worden, heen, om op het vriendelijk verzoek van *Flop*, »of de heeren en dames maar aan willen vallen,» naar binnen te trekken.

Het is niet de minste aantrekkelijkheid van dergelijke feesten, dat de onbezorgde vroolijkheid, die in het gewone dagelijksche leven door velen zoo dikwijls tevergeefs wordt gezocht, hier als van zelf hare intrede doet, alsof zij een van de genoodigde gasten ware. Zoo gaat het ook ons bij mijn zwager. Hoewel de geheele schikking der plaatsen aan het toeval is overgelaten vlot het gesprek en klinkt het gelach, nu eens tusschen de verschillende paren of groepen, dan weder het geheele gezelschap in zich vereenigende.

De heer V. en mijne zuster amuseeren zich zeer met de dikke buiten-nicht, die haar tijd verdeelt tusschen het grijpen naar alle eetwaren, die in haar bereik komen, en het uitstorten van een woordenstroom over het hoofd van haar buurman — waartoe het verschil tusschen de eieren van loslopende en vaste kippen, de stem van den voorzanger en het lodderyn(1)-doosje van haar buurvrouw in de kerk, het wenschelijke van een vroeg etens-uur om weder met smaak het avondmaal te kunnen nuttigen, de herinnering aan den

(1) Eau de la reine.

warmen zomer van het jaar zóóveel, de onhandigheid van haar dienstmeisje, het door den neus praten van haar schoon-broeder, het beste middel tegen verkoudheden, het nut van warme voetbaden en vele andere huishoudelijke of maatschappelijke onderwerpen, haar ruimschoots stof geven. Mijn zwager, die aan den anderen kant van deze steeds werkende machine is gezeten, ontwijkt behendig de grijpende raderen en dreigende stooten door met veel plichtmatigheid nu het eene dan het andere stuk vleesch aan te snijden, tot groot genoegen van zijn buurman, den dikken burgemeester, die daardoor van de verplichting tot spreken voor de helft ontslagen wordt. De belangstellende vragen overigens van diens *dame*, het vijftienjarig Bertelientje, »of hij al vroeg in de stad is gekomen, welken leeftijd zijne moeder heeft bereikt, of hij eene *suite* in zijn huis heeft en er nog al dikwijls gebruik van maakt,» enz. worden door dezen burgervader geen ander antwoord waardig gekeurd, dan een soort van geknor, waaruit zoowel »ja» als »neen» is op te maken en dat meestal gesmoord wordt in een stevigen dronk. Bertelientje zelf is zeer in haar schik. Door zich zorgvuldig op een afstand te houden van het verliefde jongmensch en het tafeltje, waaraan mevrouw B. met de kinderen is gezeten, heeft zij een plaats veroverd tusschen den burgemeester en den *Vorst*. Begrijpende dat zij nu ook door een onderhoudend gesprek hare positie moet ophouden, en van het korte geknor haars linker buurmans spoedig afgeschrikt, wordt zij eene ware marteling voor den braven *Vorst*, door hem voortdurend in zijne bewondering van Anna's mooie

oogen en het genieten van Anna's vroolijke conversatie te storen.

Anna. U hadt dien optocht op de Brielsche feesten bij ons moeten zien! Een dikke boer, met het haar langs een spoelkom afgeknipt en twee volle roode wangen boven een breede, tegen zijne ooren opwippende kraag uitkijkende — kijk, zóó ongeveer — stelde prins Maurits voor. Met een uitgetrokken roestige sabel...

Bertelientje. Bent u al op 't feestterrein geweest, mijnheer?

De aangesprokene houdt zich Oost-Indisch doof.

Anna. Ik geloof dat uw linker buurvrouw u wat vraagt.

Vorst. Hé? — o, pardon neem mij niet kwalijk, wat blijft u?

Bertelientje. Of u het feest-terrein al heeft gezien.

Vorst. Neen, ik ben gisteren pas in de stad gekomen.

Bert. O!

Vorst. (tot Anna). Hoe is het mogelijk, dat u probeeren wilt, dat malle boeren-gezicht na te doen, uw kraagje is er reeds door gekreukt, wacht ik zal het wel...

Bertelientje. Zoudt u niet denken dat de illuminatie....

Anna. (In lachen uitbarstende door de vergeefsche poging om hare lieve wangen tot een boeren-tronie te verwringen)..... neen foei, wij zijn veel te dwaas, ik zal u liever verder vertellen. De schoolmeester en de smid moesten Oldenbarneveldt en Hugo de Groot voorstellen. Die goeie, magere, man....

Bertelientje. dat de illuminatie....

Anna. Foei meneer, wat bent u onbeleefd! Ziet u niet dat uw linker-dame....

Bertelientje. (eindelijk haar kans schoon ziende) Zoudt u niet denken dat de illuminatie van het stadhuis mooi zal zijn, mijnheer?

Vorst. (zich met een grijnzend gezicht tot haar keurend) Neen jonge jufvrouw, dat denk ik niet, want naar ik hoor zullen tien duizend zwarte nikkers te paard over de daken komen rijden en langs den gevel heen galoppeeren om al de lichtjes uit te blazen...

Aan dit wonderlijke bericht, dat Anna in lachen doet uitbarsten, terwijl de *Vorst* niet best weet hoe er zich uit te redden en Bertelientje hem met groote oogen zit aan te staren, wordt te goeder ure een einde gemaakt door een vroolijken oom, die onverwacht komt binnenstormen en voor wien oogenblikkelijk een plaats aan de groote tafel wordt gemaakt, een accident, dat iedereen tot genoegen strekt, behalve het ongelukkige Bertelientje, dat, diep gegriefd, naar de kinder-tafel moet verhuizen.

De heer V, maakt van de pauze, waarin oom Bram zijne schade voor den inwendigen mensch inhaalt, gebruik, om een toast in te stellen op de gezonde, levenslustige buiten-dames in 't algemeen en zijne linkerbuurvrouw in 't bijzonder. Oom Bram — een vijftigjarig celibatair — staat dadelijk op om deze goede wenschen tot het geheele vrouwelijk geslacht uit te strekken. Onder algemeen gelach interpelleert hem daarop het moedwillige »veulentje», waarom hij deze vereering van het vrouwelijk geslacht niet door de daad heeft ge-

toond, en verklaart zich zelfs bereid, zich voor zijn geluk op te offeren. Een antwoord van den celibataris, waarbij op een min of meer raadselachtige wijze het oordeel van Paris wordt te pas gebracht, volgt. Daarop neemt plotseling de buiten-nicht het glas ter hand om gastheer en gastvrouw voor het eten en drinken te bedanken, en wel met een woorden-stroom, die ten eeuwigen dage zou voortduren, indien het gezelschap er niet een eind aan maakte door als één man te verrijzen om met den gastheer en zijn vrouw in optocht te gaan klinken. Kortom, de vroolijkheid is algemeen geworden, als een comisch-tragische scène het gezelschap voor een oogenblik in verbazing komt brengen.

Reeds herhaaldelijk is er een bedekte aardigheid of stille glimlach gewisseld naar aanleiding van het verliefde jongmensch, dat van zijne daalders-plaats tusschen Geesje en Treesje niet beter gebruik weet te maken, dandoor met een gezicht vol smart en wanhoop, en zonder bijna iets te eten, de glimmende wangen van Carolina aan te kijken. Bij iederen aardappel of andere zegening die deze rijpe schoonheid van *Flop* of mij ontvangt, tracht hij in zijn blik het vreeselijk verwijt te leggen: »O Ca-ro-li-na, weet gij dan niet, dat iedere aardvrucht die gij uit hunne handen aanneemt, mij door het harte gaat!» Hetzij Carolina dat »door het harte gaan» al of niet begrijpt, — zooveel is zeker, dat zij voortgaat de onschuldige spijzen met smaak in haar maag te werken, en met een vollen mond om onze aardigheden te gichelen. Daar roept *Flop*, die er maar niet achter is kunnen komen, wie hij eigenlijk voor zich heeft, op een

gegeven oogenblik in een soort van wanhoop uit: »Maar hoe heet u dan toch eigenlijk, hoe moet ik u dan noemen!» Wel verre van deze familiariteit ten kwade te duiden, repliceert de schoone met deze ongelukkige woorden: »Och, zegt u maar *Kerlientje!*»

Dit is voor de opgekropte jalouzie van het verliefde jongmensch te veel! Plotseling oprijzende, staart hij *Flop* met een verachtelijken blik aan en schreeuwt hem met een hooge, schelle jongens-stem toe: Die dame, die *hiet* geen Kerlientje, mijnheer, die dame, die hiet jufvrouw Ca-ro-li-na!

Het geheele gezelschap kijkt bij dezen plotselingen uitval verwonderd op. Geesje en Treesje, die vlak in de buurt van den geweldenaar zitten, schuiven eenigszins verschrikt achteruit. Van de meeste anderen hoort men een gesmoord gelach. De dikke buiten-nicht blijft midden in eene lange verzekering — »dat zij nooit ziek is geweest, behalve de mazelen op haar tweede jaaren dan nog maar heel licht en als 't ware buitenop, verder natuurlijk wel eens hoofdpijn of een beetje uitslag, maar wat je nou eigenlijk noemt ziek, mijnheer, neen dat nooit» — blijft midden in dat boeiende verhaal steken met den uitroep: »wel heb ik ooit, wel heb ik van mijn leven!» Alleen de goeie Carolina zelf is werkelijk verschrikt en zit den jongen dolleman met verbleekte wangen aan te staren. Mevrouw B. wil aan het tooneel een einde maken door wat met hem in den tuin te gaan wandelen, als de arme jongen in tranen uitbarst en al snikkende schreeuwt:

»Ik — — hi, hi — — dacht het wel — hi, hi —

— dat zij, als zij groote — — — — —
 heeren had — — — om mij niet meer zou geven —
 — en dat ik — — hi — maar goed genoeg zou zijn
 — — hi, hi, hi — — om voor haar aan de — — —
 hiii, hi, hi, hi, hi — — kroosjes — — — — —
 boomen — — hi, hi — — te schudden. Maar (met
 plotselinge woede) ik *wil* het niet hebben, ik *wil* het
 niet zien!" met deze woorden stormt hij den tuin in
 tot groote geruststelling van *Flop* en mij, die denken,
 dat hij in volle vaart op ons komt aanstuiven. Mevrouw
 B. gaat hem achterna om hem te bedaren, hetgeen
 haar zoowel gelukt, dat wij hem naderhand weder op
 de tribune zien verschijnen, waar hij het genot van de
 maskerade aan zijne trouwe liefde opoffert, door stok-
 stijf achter de, hem alle uitzicht benemende, Carolina
 te blijven staan.

Mogen onze jonge jaren er zich niet over wreken, dat
 wij met dit kluchtige intermezzo den draak steken! Want
 waarlijk, gemakkelijk kunnen wij het thans kluchtig noe-
 men, wat wij allen op dien halfslachtigen leeftijd hebben
 ondervonden! Maar dringt zich door den glimlach heen
 niet bijna onweerstaanbaar een traan, ter herinnering
 aan het wezenlijke lijden, dat wij er door hebben on-
 dervonden? Die jongens-liefde, zooals zij daar dikwijls
 de minst poëtische wezens tot haar voorwerp koos, zij
 heeft ons het eerst het diep rampzalige gevoel doen
 kennen van vurig te verlangen naar iets, waarvan wij
 tegelijkertijd duister beseften, dat het onbereikbaar was,
 of waarvan wij ons zelfs geen voldoende verklaring kon-
 den geven. Zij was de overgang van het onbekommerd

genieten tot het pijnlijk, eindeloos begeeren. Zij was
 de eerste stap op dien weg, dien wij, in ons raadselach-
 tig bestaan, gedoemd zouden zijn verder te bewandelen,
 en die ons thans nog, door al de slingeringen der hoop
 en der moedeloosheid, der begeerte en der teleurstelling
 heen, naar een plaats geleidt, waarvan wij niet weten
 of zij het einde van den tegenwoordigen, dan wel het
 begin van een nieuwen strijd zal zijn!

Het laat zich intusschen begrijpen, dat de opgewekt-
 heid aan mijns zwagers tafel door het *con amore* voor-
 gedragen *ex tempore* eer toe- dan afgenomen is. Van ver-
 schillende zijden worden er toelichtingen op gegeven en
 parallellen mede getrokken, die de oorspronkelijke ver-
 legenheid van »Kerlientje" weldra in een hartelijk ge-
 lach doen overgaan. Vooral een uitvoerig relaas van
 de buiten-nicht over twee jeugdige Nederlanders, die in
 zekeren zin de geschiedenis van Kaïn en Abel voor haar
 vernieuwd hebben, door elkaâr de neuzen ten bloede
 te slaan omdat het, in een afgebeten stukje appel
 bestaande, offer des eenen welgevallig door haar was
 aangenomen, terwijl een, in den broekzak des anderen
 gewarmde vijg, verachtelijk was van de hand gewezen
 — vooral die treffende geschiedenis brengt den meest
 gewenschten indruk op het gezelschap teweeg. De ge-
 zelligheid gaat aan ook crescendo totdat plotseling, te
 midden van een obliagaat op den *fagot*, door den *Vorst*
 ten beste gegeven, van uit den gang de kreet weêr-
 klinkt: daar komen ze, daar komen ze, de optocht,
 de maskerade!

Geen electriseerder indruk kan op eene in zorgeloo-

ze rust verzonkene legerbende door het alarmsein van den naderenden vijand gemaakt worden, dan deze kreet op het vergaderde gezelschap uitoefent. Ieder vliegt op alsof plotseling een lading kruit onder hem is afgestoken. Een paar borden vallen kletterend op den grond — niemand neemt er notitie van. Alles stormt den gang in, de een met zijn servet, de ander met een vork of mes in de hand, een derde Gerardje met geweld medeslepende, een vierde het aan zijn hals geklemde Keesje — alsof het uit een brand gered moest worden — wegvoerende, allen elkaâr verdringende, roepende, lachende, totdat de voordeur bereikt is. Een paar heeren zijn in een oogenblik op de tribune gesprongen, en de dames laten zich, zonder op een stoel of ander opstijgsmiddel te wachten, onder een »één, twee, huup!» successievelijk naar boven trekken. Een onbeschrijfelijke verwarring en beweging ontstaat op het oogenblik dat de dikke buiten-nicht aan het kritieke punt is genaderd; tevergeefs spannen de heeren van boven al hunne krachten in en zingen »haal-op-er die hei daar!» alsof zij geboren hei-bazen waren; tevergeefs brengen de achteraan komenden, door het veelbeteekenend gejoel op straat half razend van ongeduld geworden, alle mogelijke krachten in werking; van voren en van achteren in 't nauw gebracht, loopt de brave vrouw gevaar, hare feestvreugde met een gedeeltelijke verplettering te bekoopen, als gelukkig de heer V. met een stoel en stoof komt aandragen, die in der haast tot een trap worden opgesteld, en waarlangs de dikke dame hijgende, en toch lachende naar boven wordt geholpen.

Eindelijk is ieder zoo goed mogelijk geplaatst; de feestwijzers worden voor den dag gehaald en aller blikken richten zich naar den kant van waar de trein moet naderen. Een onafgebroken menigte volks, die als een kudde blatende, struikelende, dwarslopende, elkander opstootende schapen voor den optocht wordt uitgedreven, stroomt over de Haarlemmerstraat over de brug de Hooigracht in. De tonen der muziek doen zich reeds hooren, doch door de tusschenliggende huizen nog zoodanig gedempt, dat zij geheel uit de verte schijnen te komen. Daar naderen zij den hoek en klinken ons plotseling, zonder eenigen overgang zoo sterk en opwekkend in de ooren, dat wij door een soort van jubelend gevoel worden aangegrepen, alsof nu voortaan alle zorg en verdriet een einde hebben genomen, alsof lust en vroolijkheid verder slechts ons deel zullen zijn. Vertrouwelijk worden mannelijke hoofden over maagdelijke schouders heen gebogen; geen zachte wang wordt beschroomd voor de nadering van het ruigere gelaat teruggetrokken; geen onverklaarbare siddering vaart den mannen door de leden wanneer de schoone vrouwelijke hoofd-tooi gedeeltelijk *hunne* slapen overdekt; het is alsof wij tot onze kinderdagen zijn teruggekeerd: alles lost zich op in schuldelooze, onbezorgde vreugde.

De paarden trappelen op de brug; met bewonderenswaardige behendigheid besturen de rijdende muzikanten hunne rossen door hand- en kniegewricht, om met de andere hand de tonen te wijzigen, die hunne longen aan de instrumenten ontlokken. Opgelet nu heeren en dames! De beelden en groepen zullen u voorbijgaan,

snel als de uren, schitterend als de droomen en idealen uws levens: tracht ze te omvatten met alle zintuigen en vermogens, die u ten dienste staan, voordat ze onherroepelijk verdwenen zijn!

Daar is reeds bijna de dappere Janus Douza onze aandacht ontsnapt! Zooals hij daar fier voortrijdt is het alsof zijn stalen borstkuras, de witte struisveer, wapperende op de zwart fluweelen barret, er trotsch op zijn, het lichaam van den énergieken bevelhebber der benarde veste te omknellen en te versieren. De schutters, met Claes van Montfoort aan het hoofd volgen hem. Dan vertoont zich het zwarte, met grijs bont afgezette laken van den onverschrokken van der Werff, gevolgd door den secretaris Jan van Hout en den schout Toyt van Brouchhoven met de overige burgemeesteren en schepenen. Doch zij gaan ons te snel; wij zullen ons moeten vergenoegen, onze ingespannen aandacht aan de hoofdpersonen te schenken.

Gilden, admiralen, watergeuzen, krijgslieden, professoren, gecommiteerden etc.

Daar nadert Philips van Marnix, Heer van Mont St. Aldegonde, Souburg en Touwink, in wiens kleeding het blanke zilver het zwart fluweel omzoomt alsof zij te zamen den geleerden denker — den man des zoeten vredes — en den dapperen strijder — den man des zwarten oorlogs — wilden kenschetsen.

Thans, wij gevoelen het, behoeven wij op den hoofdpersoon van den optocht en van het geheele feest niet lang meer te wachten. Waar Marnix zich heeft ver- toond, daar kan Willem van Oranje niet verre zijn. He-

laas! tevergeefs zoekt ons oog twee andere vrienden in de omgeving van den grooten Zwijger. Egmond en Hoorne, waar schuilt gij, waarom zijt gij, spruiten van de edelste geslachten des lands, hier niet gerangschikt onder de »beroemde en merkwaardige mannen, die hun naam aan de Leidsche academie hebben verbonden»?..... Wij vinden het antwoord in één enkel oogenblik, zoo kort als slechts de gedachte ze kan scheppen, waarin de geheele optocht met zijne schitterende costumen en trappelende paarden voor onze oogen verdwijnt. De vroolijke tonen der muziek worden als door een bliksemstraal afgebroken om plaats te maken voor het doffe geroffel der omfloerste trom. Slechts het gewoel des volks blijft! Doch de vroolijke lachende gelaatstrekken krimpen in elkander en smelten weg, om op geheimzinnige wijze over te gaan in angstig opgeslagen blikken, huiverende gezichten, smeekend opgeheven handen! En dáár..... dáár over de hoofden heen, daar zien wij in plaats van de vriendelijk groene boomen en feestelijk versierde huizen, een somber, zwart gevaarte verrijzen, vanwaar — God zij hunnen onmenschelijken beul genadig! — twee bloedige, pijnlijk verwrongene, van het lichaam gescheidene hoofden ons tegen- grijnzen!

Wij brengen de hand voor de oogen en een traan van aandoening over het rampzalig uiteinde dier twee mannen, vrienden in het leven, broeders door den gemeenschappelijken dood, drupt ons door de vingeren. Onbestemde gedachten over de raadselachtige harts- tochten dier naar elkanders beeld geschapen stervelin-

gen, die daar gedurende een korten tijd in krioelende massa te zamen op de wereld worden geworpen, om elkaâr te bestrijden, te vermoorden, uit te roeien, en toch ook weder om met elkaâr naar de bereiking van schoone doeleinden te streven, doorwoelen ons het brein. — Dáár klinkt ons een luid gejuich en gejoel in de ooren. Wij schrikken op, onze afgedwaalde denkbeelden zijn in ééne seconde weder verzameld, en wanneer wij de hand van de oogen verwijderen, staren wij op het troostrijke beeld van Willem I, den grondlegger onzer onafhankelijkheid en welvaart, den hooggeëerden stamvader van ons dierbaar Oranjehuis.

Zijt welkom, *geliefde Willem*, zoo roepen wij u toe als ons aller vriend en broeder! Zijt welkom, *Oranje*, als de eerste vorst uit het stamhuis, waarvan de naam ons Nederlandsch hart sneller doet kloppen, waarvan de kleuren op feestelijke dagen geheel Nederland versieren! Zijt welkom, *Willem de Eerste*, als strijder en martelaar voor Neêrlands onafhankelijkheid! Zijt welkom, *Willem de Zwijger*, als het verstandig, denkend hoofd, dat aan Nederland, tot zijn eeuwigen roem en heil — zij het dan ook in een's anders naam — de Leidsche Academie heeft geschonken. Zijt eindelijk welkom, *Willem, Prins van Oranje, Graaf van Nassau*, als een der groote persoonlijkheden, waarop onze vaderlandsche geschiedboeken hebben te wijzen!

Ziet, van alle zijden wordt de hoofdpersoon met vroolijk gejuich, wuivende hoeden, handen en zakdoeken begroet. Zij gelden — het behoeft nauwlijks gezegd — in de eerste plaats den man, met wiens naam al

deze vroolijke toeschouwers reeds vertrouwd waren, toen zij nog met blauwe kieltjes, korte broekjes en groezelige gezichtjes op de banken der kinderschool ter neder zaten. Maar in de tweede plaats gelden zij u, zoon van Haarlem, Willem van der Vlugt. Want waarlijk, het zijn niet alleen de vilten hoed, de zwart-fluweelen mantel met zijn bruin-bonten kraag, het paarsch-satijnen mouwvest en de orde van het Gulden vlies, die onze gedachten bij uwe verschijning drie eeuwen terug doen gaan! Neen, gij hebt u tot in de kleinste deelen, met bewonderenswaardige juistheid, door goeden smaak geleid, in uwe, waarlijk niet lichte, rol verplaatst. En zoo uitmuntend — ik weet dat ik die beslissende meening niet uitspreek op eigen gezag, maar als de tolk der algemeene opinie — zoo uitmuntend, met zulk een onvermoeide inspanning hebt gij haar vervuld, dat wij in den jare 1875 den wezenlijken »Vader Willem" van 1575, den »Prince van Oraengien" in de »stadt Leyden" als 'tware hebben zien rond rijden. Aan u is het voor een groot gedeelte te danken, dat het 300jarig feest der stichting van de Academie als een der best geslaagde zal te boek staan, die ooit in Leiden gevierd werden. Ieder zal het op prijs stellen, dat ook onze geëerbiedigde Koningin u blijk heeft gegeven van hare ingenomenheid met de wijze, waarop gij den stamvader van het, met haar geslacht verbonden, vorstenhuis aan Neêrlands volk hebt voor oogen gesteld. En wij voor ons voelen — terwijl wij u, al groetende, in de verte langs de Hooigracht zien verdwijnen — ons gedrongen, u dezen wensch achterna te zenden: Moge

de *dies festus* van 15 Juni 1875 u nog lang in genoegelijke herinnering blijven, zonder dat hij immer door een *dies ater* van 10 Juli 1884 gevolgd worde!

De langdurige aandacht, op Willem I gevestigd, heeft een menigte edellieden, staatsmannen, geleerden en professoren — welke laatste, *miserabile dictu!* voor een groot gedeelte door *anonymi* worden voorgesteld — bijna onopgemerkt doen voorbijgaan. Maurits van Nassau, met den grijzen vilten hoed, waarop een struisveer wappert, in verguld koperen harnas, trekt onze aandacht. Nauwelijks hebben wij hem uit het oog verloren en zijn weder eenige edellieden voorbijgetrokken, of wij zien een dergelijken hoed, waarop karmijn-roode en witte veeren wapperen, prijken op het hoofd zijns broeders Frederik Hendrik, die in 't rood fluweel met witte kanten is gekleed. Mannen met oud-hollandsche en vreemd-klinkende namen — getuigen van den goeden faam der Academie — trekken ons nu, als zovele schimmen, voorbij. Pallant, van Beveren, Vossius, Hoofd, Hugo de Groot, Huijgens, Reael, Frederik V van Boheme met zijne zonen, Ferdinand van Denemarken, Oxenstierna, Georgius Carolus Iblebouicz (oef!), John Milton, Cromwell, Descartes..... er is geen bijhouden aan! Willem II gaat zoo spoedig langs ons heen, alsof de arme vorst ons op zijn kortstondig leven opmerkzaam wilde maken. Willem Boreel, Donia, en het blond-gekrulde broederenpaar Johan en Cornelis de Witt — eerbiedwaardiger en aandoenlijker gedachtenis — Graswinckel, van Beverningk en van Beuningen (goed dat Lodewijk XIV niet in de nabijheid is!)

Christiaan Huijgens, wiens vader Constantijn reeds lang is vooruit gegaan. Dan de verhevene historische figuur van Willem III (Macaulay schonk ons zonder twijfel een exemplaar verguld op sneê van zijn *History of England*, indien hij thans in onze plaats mocht staan), in 't zwart fluweel, met blonde krulpruik en den blauw satijnen band van de kouseband-orde om den hals. Frederik Willem van Brandenburg, de Groote Keurvorst, met blonde krulpruik, donker blauwfluweelen rok en rood fluweelen bandelier, die waarlijk niet alleen als oudstudent, maar ook als onze »vriend in den nood" wel recht heeft, zich hier te vertoonen. Eugenius van Savoije, de Turken- en Franschen-dooder, maar thans zeer vredelievend in een blauw fluweelen rok, waaronder paillegeel satijnen vest. Drie of vier Heijnsiussen, waaronder de raadpensionaris Antonius, eveneens gekleed als zijn meester en vriend Willem III. Zeer trekt onze aandacht de flinke figuur van Czar Peter den Groote, in zijn wit lakenschen rok met grijs-bonte randen en groenfluweelen opslagen, een krommen sabel op zij en een zwart vilten tricorne met vergulden band en witte veeren op het hoofd. Willem Buijs, Simon van Slingelandt, Fagel, Olivier Goldsmith, wiens kostuum er nieuwer uitziet, dan de arme man het bij zijn leven wellicht gewoon was te dragen. Justus van Effen, die de dwaasheden om zich heen zit op te nemen om er een satyre over in zijn *Spectator* te schrijven. Voltaire, die, zóó uit de Bastille ontsnapt, in het gastvrije Nederland met zijn neus in de Leidsche boter gevallen schijnt te zijn.

Prins Willem IV toont dat wij tot de poederpruiken genaderd zijn en wordt o. a. door Willem Bentinck gescheiden van zijn zoon Willem V, die zich in een wit lakenschen rok met roodsatijnen opslagen, een roodsatijnen vest en een hertsleeren broek heeft gestoken. Na nog eenige echt hollandsche namen, als van Welderen, van Bleiswijk, van der Spieghele, Rutger Jan en Pieter Vreede, wordt de eigenlijke trein gesloten door den vroegeren dominé Wijbo Fijnje, lid van het uitvoerend bewind der Bataafsche Republiek, die in het costuum der toenmalige *incroyables* rondanst en huppelt, alsof hij het publiek wil toeroepen: »Kijkt vrij uwe oogen uit, o stervelingen, het is toch alles slechts een narrentroep!» Een triomfwagen (de derde van den tocht), een muziek-corps... en een hoop volks golft den trein weer achterna met dezelfde onafgebroken beweging als het zog, dat door een snelzeilend schip op zijn weg achter zich gelaten wordt.

Nadat de natuurlijke op- en aanmerkingen — die tot algemeenen lof van de costumes, de inrichting van den stoet etc. etc. uitvallen — zijn in 't midden gebracht, wordt het gezelschap min of meer ambulans. Het grootste en jongste gedeelte maakt zich gereed, de straat op te gaan om den trein nog op een andere plaats te zien passeeren. De heer V. moet met den wezenlijken, 19de eeuwschen trein vertrekken, doch kan gelukkig het veulentje achterlaten, daar mevrouw B. een stalletje voor haar beschikbaar heeft. Ook de dikke buitenlicht wordt weder tot hare rustieke omgeving geroepen omdat — ik sta niet in voor de volkomen nauw-

keurigheid der opgave — een zekere zuster van iemand anders door het ziek zijn der meid van nog iemand anders zonder de hulp van de buitenlicht dezen avond geen *hangof* zou kunnen eten. De oudsten van het gezelschap prefereren een weinig rust te huis en er wordt dus afgesproken, dat zij afgehaald zullen worden om des avonds gezamenlijk het feestterrein te bezoeken.

Wij gaan op marsch. Ieder heeft ze wel ondervonden, die wandelingen met dames door een groote drukte en gewoel. Van gezellige, of zelfs maar aaneengeschakelde gesprekken is geen quaestie. Daarentegen is er meer dan gewone vertrouwelijkheid op te merken in de aansluiting en drukking der armen, veroorzaakt door het voortdurende gevaar van met de feestvierende menigte in onzachte aanraking te komen. Daarover wordt dan weder een kleine wraak genomen, door de potsierlijke tronies en kleedingstukken uit de oude doos tot een onderwerp van, door de eigenaars geïgnoreerde, en daarom onschuldige, scherts te maken. Zoo sukkelt men voort, kijkende, dringende, elkander meetrekkende, tot dat men moe wordt en na veel over en weerpraten besluit om maar weder naar huis te gaan.

De snelheid van den tocht wordt er voor ons niet op vermeerderd door dat Bertelientje zich aan den buitenkantschen arm van een der heeren heeft gehaakt, en het verliefde jongmensch met beide handen den buitenkantschen arm van zijne Carolina houdt omkneld. Daar het jonge meisje te onhandig is om de hinderpalen met vlugheid te vermijden, en de lieve jongen slechts zijn

best doet om Kerlientje zooveel mogelijk tegen te houden, heeft er voortdurend oponthoud plaats. Evenwel blijven wij vrij trouw bij elkander, tot ons op de Breëstraat plotseling de optocht tegemoet komt. Als een koopvaardijvloot door den storm, worden wij uit elkaar geslagen, en loopen de eerste de beste veilige haven binnen. Met een gedeelte der dames kom ik zeer gelukkig terecht op de tribune van Jongmans, die ons niet alleen bijzonder welwillend een plaats verschaft, maar ook — met den rechtmatigen trots des makers — zeer gewenschte inlichtingen geeft omtrent de schitterende costumen. Wij aanschouwen dus nog eens den stoet in al zijn glorie, van de Leidsche burgemeesters af tot en met den dansenden Fijnje, en dringen ons weder naar huis, waar wij de anderen, die onder verschillende wederwaardigheden hetzelfde genoeg gesmaakt hebben, reeds op ons vinden wachten.

Hier raken wij weder twee leden van het gezelschap kwijt, die ons veel vroolijkheid hebben gegeven. Carolina en haar aanbieder maken zich namelijk gereed om te vertrekken. Mijne zuster animeert, zonder veel na te denken, het goede schepsel, dat zich waarlijk naïf vroolijk amuseert, om toch nog wat te blijven, doch het jongmensch maakt aan alle dergelijke pogingen een einde door op een boozen toon mijne zuster toe te zeggen: »Mevrouw, vader heeft gezegd, als dat wij venavond t'huis moesten komen." En zoo vertrokken zij, Kerlientje met veel gichelende plichtplegingen, het jongmensch, zonder bijna iemand goeden dag te zeggen. Ik geloof waarlijk dat het tot op den huidigen oogenblik

ons allen onbekend is, van welke twee geheimzinnige personen wij eigenlijk het gezelschap hebben genoten. Ik houd voor het naaste, dat het de zoon was van een rijken boer uit een der aan den hollandschen spoorweg gelegen dorpen, die met »de *legè*'' naar de »masekrade'' gezonden en krachtens een of anderen titel — misschien wel als kennis van den stilzwijgenden burgemeester — bij mijn zwager was terecht gekomen.

Op 't feest-terrein, waar wij aankomen als de illuminatie reeds ontstoken is, heerscht niet bijzonder veel opgewektheid. De aandacht wordt, zonder dat de bezoekers er zich rekenschap van geven, te veel in onrustige beweging gehouden door de stad, die zich thans baadt in een zee van licht en door wier straten de optocht zich al weder in beweging heeft gesteld. Het is thans grootendeels oom Bram, die ons door zijne vroolijkheid en koddige opmerkingen in behoorlijke feeststemming houdt. Al vrij vroeg echter heeft er algemeene opstand plaats. De oudsten en vermoedsten gaan naar huis, de jongeren gaan de stad en den optocht bij kunstlicht bezien.

Het zou den lezer meer vermoeien dan het ons dien avond deed, dien tocht — uit den aard der zaak zeer gelijkend op het overige gedeelte van den dag — weêr met ons meê te maken. Aan den anderen kant zou het onbeleefd zijn, hem om half tien in den avond naar bed te zenden en zelf verder uit gaan. In korte trekken verneme hij dus:

Dat de stoet — dien wij nog op twee kamers te zien kregen — behalve één keer op straat, waarbij de

huzaren-paarden zich zeer onbeleefd jegens de »nichtjes» gedroegen — dat de stoet er bij fakkellicht en bengalisch vuur nog schilderachtiger heeft uitgezien dan bij het licht der zon, en tot den einde toe zeer geregeld is voortgegaan, behalve dat enkele edelen lossen op hunne paarden hebben gezeten en enkele professoren of staatslieden luidruchtiger zijn geweest dan waarschijnlijk in hun rol te pas kwam; terwijl een aardige afwisseling aan het geheel werd bijgezet door benden »staatsche ruiters» of »schutters» die nu en dan een flinken afstand open lieten om vervolgens in vliegende vaart op denkbeeldige Spanjaarden los te stormen.

Dat de schoone, hoewel gedeeltelijk uitgewaaiden illuminatiën van het stadhuis, het Rijnland's-huis, het Museum van Natuurlijke historie, de Academie op de Kleine Ruïne, Jongmans, Daamstee, en andere particulieren, met bewonderend opgeheven hoofden door ons aanschouwd en met kreten van hé! en o! begroet zijn.

Dat herhaaldelijk, natuurlijk op geheel toevallige wijze, enkele paren van het gezelschap zijn afgedwaald, doch door het luid uitgeroepene wachtwoord »Westdijk!» weder op den goeden weg teruggebracht.

Dat, toen in het koffiehuis van dien naam eindelijk algemeen appel is gehouden, de heeren een stevig glas bier hebben gedronken en de dames als naar gewoonte eerst volkomen hebben geweigerd iets te gebruiken, daarna verzekerd dat zij wel eens van elkander zouden proeven en geëindigd zijn met te doen, waarmede een ander begint, namelijk te bestellen hetgeen zij begeerden.

Dat wij eindelijk behouden en wel t'huis zijn geko-

men, bij mijn zwager den overgebleven kruiden-wijn hebben opgedronken, de nichtjes en gasten, die ergens anders logeerden, in de vigelanten *gepakt* (interpretatio est multiplex) en vervolgens hetzij ons bed, hetzij een afgesproken verzamelaarsplaats met oude studie-vrienden hebben opgezocht.

Zoo eindigde voor ons de dag, die zeker den meesten maskerade-bezoekers met mij in aangename herinnering zal blijven. Dat velen hem op een andere wijze zullen hebben doorgebracht, vooral zij, die niet bij eene familie hunne pénten hadden opgesteld — het behoeft nauwelijks betoog. Ik vertelde slechts wat ik heb bijgewoond, ik gaf wat ik had, gedachtig aan de spreuk:

die geeft wat-ie heeft
is waard dat-ie leeft.

III.

HET REUNIE-DINER (*).

Geen enkel vrienden-feest
Is ooit volmaakt geweest,
Waarop men had vergeten,
Gezamenlijk te eten.

(*) Om eenige overeenstemming te verkrijgen met het achterstaand lied op de wijs uit de *Fille de Mad. Angot* is voor dit gedicht een afwisselende versmaat gebruikt. De vier eerste regels bestaan uit drie-, de vier volgende uit vier *jamben*, met mannelijken of vrouwelijken uitgang. De vier laatste bestaan uit vier *trochaïsche* of *spondaïsche* voeten. Tot vermijding van stootenden gang bij het lezen wordt men dus verzocht, te letten op den overgang van regel 8, met zijn vrouwelijken slot-voet, op regel 9, die met een *trochaëus* begint, en waar men dus dadelijk den klemtoon op de eerste lettergreep moet leggen:

Reg. 8: ˘ - | ˘ - | ˘ - | ˘ - ˘

op

Reg. 9: - ˘ | - ˘ | - ˘ | - ˘

En dan weder van regel 12:

- ˘ | - ˘ | - ˘ | - (˘)

op regel 1 van het volgend couplet:

˘ - | ˘ - | ˘ -

Behoudens een kleine afwisseling in de vier middelste regels komt dan het gezongen lied op het ontstaan der academie — waarin uit den aard der zaak eenige meerdere vrijheid in uitgangen of klemtoonveroorloofd was — met het metrum van het geheel nagenoeg overeen.

Die stelling is zóó oud en waar,
Dat zelfs de gruwlijkste barbaar
Nooit ééne buik heeft opgereten,
Die aan *zijn* disch was vol gegeten.
O, hoe schoon zijn toch de schakels
Van onz' aardsche tabernakels:
Dat m' om harten saâm te binden
Door de maag zijn weg moet vinden!

Moet het dan nog gezegd
Of nader uitgelegd,
Waarom de réunisten
In Leiden samen dischten?
Zoo immer toch, dan was wel daar
De plaats voor zulk een allegaâr,
Wijl allen, ook in vroeger dagen,
Aan ééne borst te zuigen lagen.
Dikken, dunnen, langen, ronden,
Maagren, vetten, zwarten, blonden,
Allen leschten zij hun dorst
Aan der Alma Mater's borst.

Wij stonden, klokke vijf,
De hand op 't hongrend lijf,
Bij gansche honderdtallen
Gereed om aan te vallen.
De toegang was van 't feest-gebouw
Voor 't vrienden-buiken-tal te nauw;
God! welk geduw, wat ijslijk dringen
Toen daar die deuren opengingen!
Doch in 't eind — wij kwamen binnen

En toen konden w' ook beginnen,
Want in d' onafzienbre zaal
Wachtt' ons reeds het feestlijk maal.

Men kan in onzen tijd
Van onafhankelijkheid
Den gek er niet meê scheren,
Zoo'n feest te dirigeeren.
De een kruipt hier, de andre daar,
Men schreeuwt en schettert door elkaar,
En, was 't bestuur in slechte handen,
Geen mensch zou op zijn plaats belanden.
Doch hier vond, dank de directie,
Ieder maklijk zijne sectie,
Oud bij oud en jaar bij jaar,
Jong bij jong: 't was daadlijk klaar.

Van het begroetingswoord
Werd door ons niets gehoord,
Daar wij, als jonge jaren,
Aan 't eind gezeten waren.
En — 't dient hier eens voor al bedacht:
Wát toasten ook zijn uitgebracht,
Ik kan geen woord er weêr van geven
Wijl zij voor ons verborgen bleven.
't Was dan ook geen ostentatie,
Maar gebrek aan informatie,
Dat men aan den lagren disch
Dra mobiel geworden is.

Nauw zaten wij ter neer
Of men was in de weer
Met vorken en met messen,
Met glazen en met flesschen.
En toen, van tonen frisch en breed,
't Orkest het luchtruim davren deed,
Toen vloog, op 't zwellend maatgeluid,
Het tintlend vocht de flesschen uit.
Ja men voelde de pastijen,
Groenten, vleezen, vlâ of saus,
Op de maat naar binnen glijen
Van een marsch of wals van Strauss.

De onafzienbre disch
Vormd' aan het end een nis,
Aan welker buitenzijden
De jongren spelemeidden.
Nú bonden zij zich aan elkaar
En golfdn als één groote baar,
Dan weder zag men z' op hun voeten
Gezamenlijk de gasten groeten.
Doch de dwaaste van hun streken
Was, dat men z' op zeker teeken,
Allen met één zwaren slag
In den grond verdwijnen zag.

Daar hoort m' aan 't eind der zaal
Een ongewoon kabaal:
Omringd door dichte drommen
Ziet m' op zijn stoel geklommen,
Een heertje dat met heet gelaat

Een feestlijk lied te galmen staat,
 Wijl met gehots en dolle sprongen
 't Refrein door andren wordt gezongen.
 Op mijn uitgedrukt verlangen
 Is door mij dat lied ontvangen
 En ik kan geen reden zien,
 Waarom 't hier niet aan te biên.

HET ONTSTAAN DER LEIDSCHER ACADEMIE.

NIEUW LIED OP DE WIJS VAN:

»MARCHANDE DE MARÉE ETC.»

Met koor van: pas bégueule, forte en gueule.

UIT DE

Fille de Madame Angot.

Al tusschen Eems en Schelde
 Daar lag een zeer klein land,
 Dat weinig burgren telde,
 Maar des te meer verstand:
 Het was door graven en gravinnen
 En der vrijheid kracht
 Zoo wel van buiten als van binnen,
 Tot welvaart gebracht.
 Dirken, Klazen, Pieten, Jannen,
 Naatjes, Trijntjes, Miet of Ant: } *bis.*
 Dát waren de vrouwen, mannen,
 Dát was 't volk van Nederland!

De laatste van de graven
 Dat was een Spaansch tyran,
 Maar 't volk van de Bataven
 Gaf daar de weêrlicht van.
 Het had zich aan de golleven
 Niet dáárom ontwor-steld,
 Om zich te zien bedolleven
 Onder tyran-geweld.
 »Weg met Philips, weg met Spanje,
 Naar de maan die Spaansche kwant, } *bis.*
 Leve Willem van Oranje!»
 Zoo riep 't volk van Nederland.

De Spaansche kannibalen
 Doorstroomden Hollands veld,
 Ze roofden en ze stalen
 En brasten van ons geld.
 De hoofden van vermoorde vrouwen
 Staken z' op een spriet —
 De moord van mevrouw van der Kouwen
 Zinkt er bij in 't niet!
 Maar de flinke, dappre Geuzen
 Sloegen er ook duchtig op, } *bis.*
 Smeten pek op derluî neuzen,
 Kokend' olie op 'r kop!

De wond der Mookerheide
 Was nauwlijks uitgebloed,
 Of voor de stad van Leiden
 Verscheen het Spaansch gebroed.
 Van alle kanten werd de stad

Door 't boeven-volk omvat,
 Geen struik of boom of hol of gat
 Waar geen Spanjool in zat.
 Ja gelijk m' eens in Egypte,
 Sprink- op sprinkhaan hupplen zag,
 Zoo polkeerde, danste, wipte,
 De Spanjool om wal en grach (*).

} *bis.*

Dat was in d' eerste tijden
 Van weinig aanbelang,
 Voor 't zwaard toch was m' in Leiden
 In 't allerminst niet bang.
 Het een'ge wat den Leinaar grieve
 Toen 't beleg begon
 Was, dat hij niet, als 't hem liefde,
 Buiten peüeren kon.
 Leert hieruit, o gij Bataven,
 Wat ook uwe toekomst zij,
 Dat g' u nimmer moet verslaven
 Aan zulk een liefhebberij.

} *bis.*

Maar weldra kwam het *lijden*
 In Leiden met e-i:
 Met honger moest men strijden
Nec non met rebellie.
 En, zoo verschrik'lijk werd d' ellende,
 Dat des Leinaars jas
 Zich slingerd' om zijn magre lenden
 Als om een karkas.

(*) Utrechtsch en plat voor: »gracht!''.

Ja, gelijk m' op 't kinderprentje
 Soep-Hein steeds vermagren zag,
 Werde er menig mollig ventje
 Dunner dan een spinnerag.

} *bis.*

Niets prikkelt de humeuren
 Zoo als een leêge buik,
 Dat zien w' aan de sinjeuren
 Van toog', barret en pruik.
 Men komt, na 's rechters karbonade,
 Voor een *moord* wel vrij,
 Maar is, heeft hij zijn buik ontladen,
 Voor een *slag* er bij.
 Strekt het Leiden dan tot schande,
 Dat men tot de vroedschap riep:
 »Geef de stad in 's vijands handen
 Of je gaat in 't Rijntje-Diep?''

} *bis.*

Maar Pieter van der Werref
 Wist hun te woord te staan:
 »Wilt gij dat 'k voor u sterref,
 »Ik zal blijmoedig gaan.
 »Maak van mijn lijf een *halfgedraaide*,
 »Mijn hoofd tot *kallefskop*,
 »Maar, 'k vrat, eer Philips' vlag hier waaide
 »Mij zelve liever op!''
 Klettrend vloog toen uit de schede
 't Zwaard van Janus van der Does:
 »Komt,» zoo riep hij, »wie gaat mede,
 »Hakt me 't Spaansch gespuis tot moes!''

} *bis.*

De deugd vindt haar belooning,
 Zooals het spreekwoord zegt,
 Maar 't kwaad vindt geen verschooning,
 En dat wel zeer terecht.
 De Leïnaars hielden, trots d' ellende,
 Onverdroten stand,
 En geheele Spaansche benden
 Beten in het zand.
 Toen, toen kwam er redding dagen,
Willem, van uw dierbre hand,
 Van u, die den naam mocht dragen:
 »Vader van uw vaderland!»

} *bis.*

De dijken gingen open,
 In 't water stond de stad;
 De Spanjaarden verzopen
 Of kozen 't hazenpad.
 De dappre Zeeuwsche waterrotten
 Kwamen voor den wal
 En ze brachten haring, sprotten,
 Broodjes zonder tal.
 En in Leidens groote kerk
 Klonk welhaast het dankgebed:
 »Dat, o Heer, dat is Uw werk,
 Gij, o God, hebt ons gered!»

} *bis.*

Toen werd tot loon voor 't vasten
 Een universiteit,
 Of tien jaar vrij van lasten
 Aan Leiden toegezeid.
 »Wát zou ons belasting hindren,

't Zakje is toch plat,
 Zorgen wij voor onze kindren
 En het heil der stad".
 Zoo sprak Leiden; en als premie
 Van zijn trouw en dapperheid,
 Kreeg het toen die Academie,
 Die ook ons heeft opgeleid.

} *bis.*

Studenten, réunisten,
 Ik zong deez' zaken hier,
 Ofschoon we z' allen wisten,
 Tot onderling pleizier.
 Maar 'k breng bij deez' gelegenheid
 Een heildronk tevens uit,
 Die uit den plicht der dankbaarheid
 Ook voor u ontspruit:
 Worstelaars op Leidens wallen,
 U gewijd een beker wijn,
 Aan úw moed toch danken w' allen,
 Dat wij oud-studenten zijn!

} *bis.*

Zoo luidde het gedicht.
 Het was een dwaas gezicht,
 De hoorders onder 't zingen
 Elkaar te zien verdringen;
 En — opgewekt door zang en wijn —
 Door 't luidkeels galmen van 't refrein,
 Te toonen hoe men 't *pas bégueule*
 Vereenen kan aan 't *fort en gueule*.
 De solist werd, trots zijn klagen,

Op de schouders weggedragen
En kwam, na een kort gevecht,
Op zijn zitplaats weêr terecht.

Nadat zoo zachtjes-aan
De maag zich had voldaan
Kon men eerst duidelijk merken,
Dat ook het hart ging werken:
Men riep elkaâr van verre aan
Om zaâm een glas kapot te slaan,
Ja liet per brief zelfs informeeren,
Dat men elkaâr zou salueeren.
Démonstraties en ovaties,
Opgewonden redenaties
Vulden nu de gansche zaal
Met vermakelijk kabaal.

Hier ziet m'een kamer-lid,
Dat op de schouders zit
Van zijn bewonderaren
Omdat hij tal van jaren
Voor dît of dât heeft pal gestaan
Of iets gewichtigs heeft gedaan,
Of op iets anders onverdroten
Zijn »kamer-buks" heeft afgeschoten.
Elders brengt een députatie
Aan een staatsman een ovatie
Wijl, tot algemeene smert,
Zijn district hem ontrouw werd (*).

(*) In het hier bedoelde geval was 't district minder ontrouw dan wel nalatig. Maat, zin en rijm hebben echter even goed hunne eischen als de geschiedenis. Overigens hebbe men deze coupletten niet al te zeer naar de letter op te vatten.

Men zag er hooggeleerden,
Die zich er tegen weerden
Om op hun oude dagen
Te worden rondgedragen,
Daar een gevoel van dankbaarheid
Hunn' oud discipels had verleid,
Nu op hún *schoudren* te doen leunen
Wier *hoofd* weleer hén placht te steunen.
Elders dansten »en famille"
Oude clubben een quadrille;
Wijl men ginds een groep weer zag,
Die elkaâr in d'armen lag.

Zag men die zaal zoo aan,
Dat komen en dat gaan,
Dat heen en weder dragen,
Die teêre omhelzings-vlagen,
Die stoelen, straks zoo net geschaard,
Thans hier en ginds bijeen gegaârd,
Dat eerst zoo helder tafellaken,
Welks kleur thans niet was uit te maken —
Dán dacht m'aan een haringslade,
Die, hoe kunstig ook geladen
Op 't met groen versierde bord,
Dra een ruwe massa wordt.

Doch 't is van zulk een feest
Steeds 't grootst genot geweest,
Dat men hij 't schuimend nat,
In 't tintelend glas vervat,
Ontstoken in begeestering
Door 't weêrzien van zijn vriendenkring,
Terugkeert naar de vroegre dreven,

Weer medeleeft in 't oude leven.
 Mannen zelfs, wier grijze haren
 Tuigen van den last der jaren,
 Voelen dan weêr al de vreugd,
 Die zij smaakten in hun jeugd.

't Gezelligst kwam dus aan
 Nadat zoo zachtjes-aan
 De grootste dwarrelaren
 Er uit »gesneden" waren.
 Toen zag men, ginds en her verspreid
 Zich kringen vormen, klein of wijd,
 Waarin zich oude clubgenooten
 En vrienden aan elkander sloten.
 Bij het bruischen der champagne
 Werd daar menige campagne,
 Heldendaad bij dag en nacht,
 Of meer stil genot herdacht.

Zoo liep het feest ten end.
 De eene vrienden-bent
 Na d'andere zag men scheiden
 Om zich te gaan verspreiden
 Naar waar voor hen een gastvrij bed
Et cetera was klaar gezet,
 Totdat slechts in de ruime zalen
 't Bedienden volk nog rond bleef dwalen.
 Glazen, flesschen zonder zielen,
 Tafels vol van projectielen,
 Vlekken, stoelen schots en scheef —
 Ziedaar wat er overbleef.

Mocht er soms iemand zijn,
 Die zich na het festijn

Te midden dier ruïnen
 Van glazen of terrinen
 Verliezen wou in droef gepeins,
 Den mond geplooid tot bittren greins,
 Gelijk men op Carthago's wallen
 Eens Scipio's tranen neêr zag vallen —
 'k Roep hem toe: »laat af dat zeuren,
 Wát zoudt ge op ruïnen treuren,
 Die aan vriendschaps heldren schijn
 Hun ontstaan verschuldigd zijn!"

IV.

HET FEESTTERREIN.

De Receptie.

Wie heeft, o jongeliën,
In 't leven ooit gezien:
Lieve schoone wichten,
Lachende gezichten,
Ledle, trotsche heeren
Met de bontste kleëren,
Vorstelijke zonen,
Adelijke kronen,
Andepend op de rije,
Drinkend malvezije?
Der daarnevens graties,
Ré-en députaties
Van de nieuwre tijden,
Lichten der stad Leiden,
Lit het Noorden, Zuiden,

Gevend allen handjes, lachjes aan Prins Willem van Oranje
T.ot betuiging van hun eerbied voor den strijder tegen Spanje?

Hebt gij dat nooit gezien? —
 Dan hadt gij, jongeliën,
 Op zestien Juni van dit jaar
 In Leiden moeten zijn;
 Dat schoons toch was daar al te gaâr
 Te zien op 't feestterrein.

Het bal der Studenten-Societeit.

Of zaagt ge ooit
 Een zaal, getooid
 Met vlag en *krans*,
 Waarin ten dans
 De bloem van Nederland
 Geleid werd aan de hand
 Van martelaren,
 Heldenscharen,
 Archivares,
 Pensionares,
 Land-bevrijders,
 Dappre strijders,
 Hooggeleerden,
 Gecommitteerden,
 En van fijne diplomaten,
 Leden van den Raad van Staten,
 Nevens Prinsen, trotsche personages
 Bloem der ridderschap met sierelijke pages,
 Bedwingers van de zee en van de oorlogs-velden,
 Kortom op elk gebied de keur van Holland's helden?
 En zaagt ge van de slanke, gratie-volle schoone,
 Dan 't lustig tintlend oog, wen z'op de snelle tonen
 Der vuur'ge wals-muziek zoo licht daar henen gleed
 En 't sierlijk feestgewaad in 't ronde golven deed?
 En hebt ge in 't nachtelijk uur, of bij het morgengluren,
 Wanneer de kippenvorst zijn roepstem reeds deed hooren,
 Door 't schemerlicht bestraald, in dartle vriendenkringen
 Het tintlend druivennat der flesschen zien ontspringen,
 Wijl soms een tripplend voetj', in wit satijn geschoeid,
 Van huiswaarts gaande schoonen d'oogen hield geboeid?

Hebt gij dat nooit gezien?
 Dan hadt gij, jongeliën,
 Den zeventienden Juni-dag
 In Leiden moeten zijn;
 Daár was 't dat men dit alles zag,
 Op 't sierlijk feestterrein.

De fancy-fair.



Zoo
Schoon
Een teekening

Vrij
Moge
Men beweren,

Zag nooit een sterveling
Op 'tondermaansche wereldrond,
Als wier gezicht ons werd gegond
Te Leiden op de Fancy-fair.
Beschenen door het lieflijkst weêr,
Zág men tot zich heengebogen
Gouden lokken, lachend' oogen
Mondjes rond als rozenknopjes,
Allerliefste meisjeskopjes,
Die, gelijk sirenen,
Naar hun tentjes henen
Poogden u te lokken,
Om, met vrolijk jokken,
Voor een fleschje,
Of een mesje,
Of bouquetjes,
Vlug en netjes
Weg te pakken
Uituwzakken
Item zóó-
Veel.. hol!
Ai! O!
Wé!
(*) zij!"

Dat gij den joncheeren
De beurzen juist niet hebt gestijfd,
Uw goede daad, o Dames, blijft!
Ten bate der liefdadigheid
Besteeddet g' uw liefalligheid,
En, kan men het beter wenschen
Dan dat gij, sieraad der menschen,
Den u gegunden schat besteedt
Tot stilling van der armen leed?
Welaan dan eedlen, ridders,
Welaan dan gij, aanbidders,
Van het schoon geslacht:
Hulde zij gebracht
Aan de Fancy-fair
En nog 10 x meer
Aan de daampjes,
Die bedienden
In de kraampjes.
Holà vrienden!
Roept gij meê
»Hopsa heil!
Lang le-
ven

(*) Begrijpt gij, jongeliên,
Dien uitroep niet misschien?
Dan hadt g' in d' Academie-stad
Op Vrijdag moeten zijn.
Dáár hadt gij 't gauw genoeg gevat
Op 't kostlijk feestterrein.

Vauxhall en bal van Sempre Crescendo.

Schittrend, als het was begonnen,
SE indigde het feesten-tal
SEM et Vauxhall en een bal.
PRE arel, aan de kunst ontwonnen,
RE oem van het gebied der tonen,
ERE zuil voor Melpomeen,
CORps van Dunkler! U alleen
RE kenden de Muzenzonen
d'ERE waard, hun feest te kronen.
SC herzo en toch majestoso,
C apricioso, grandioso,
E indigde deez' laatste pret.
N a 't concert kwam Terpsichore
D ansend aller hart bekoren:
O nder dans ging men naar bed!

Ja 't feest-terrein, op 't feest-terrein,
Dáár moest men in de feestweek zijn!
Al wat bij feestgenot behoort,
Wat oog of neus of mond bekoort,
Het zij dan werkelijkheid of schijn:
Dát vond men op het feest-terrein.

V.

MIXED PICKLE.

De Noen der Statenruiters.

Op 't feest te Noordwijk, waar de ruiters van de Staten
Met hunne paarden en met enkele gasten aten,
Ben 'k niet geweest, doch, naar ik hoor van vriend Konijn,
Zou 'k er niet nuchteren vandaan gekomen zijn.

De Matinée van Arena Studiosorum.

Arena Studiosorum
Gaf weer, *more majorum*,
Een »muzikale morgen»,
Om alle zwarte zorgen
En vreemde muizennesten
En abnormale resten,
Van 't lange wakker blijven
Kunstmatig te verdrijven.
Een goede *Turn-Verein*
Dient voor 't welvarend zijn
En 't tegengaan van plagen
Des lichaams zorg te dragen.

't Gezelschap heeft dien plicht
Met groot succes verricht,
Want elk was na den noen
Zoo frisch weêr als een hoen
Bij 't eerste hanenkraaien.
Men zag z' in 't ronde draaien
En walsen en polkeeren,
Die dames en die heeren,
Alsof er van geen feest
Nog sprake was geweest!
Arena, ga zoo voort,
Dan zult gij, op mijn woord,
De hedendaagsche wormen
Nog tot Spartanen vormen.

De Gondeltocht.

De *gondel*-tocht was d' Ijs-club waardig
En vooral zeer eigenaardig
Als m' 'em zag in het verschiet;
Edoch . . . *gondels* zag m' er niet.

Ongewone leefwijze der Dames.

Een Leidsche haan heeft m' op zijn woord van eer verklaard
Dat hij des morgens vroeg al in geen jaar of tien,
Ja zelfs zoo lang hij leeft — en hij is zeer bejaard —
Zoo vele kippetjes aan 't wandlen heeft gezien.

Besluit.

Het Leidsch bureau voor Statistiek
Meldt, naar ik hoor, in zijn rubriek:
»SPECIEFIEKE burgerzwaarten,
A. De burgers zonder staarten»,
Dat, na de herdenkings-week
Jongmans nog het zwaarste bleek,
Wijl bij het studenten-ras
Groote daling merkbaar was.
Wie de reden niet doorziet
Vat dit gansche boekje niet.

hier filon

KON. INSTITUUT
VOOR TAAL-, LAND-
EN VOLKENKUNDE